

Abstrakt (česky)

Téma Aristotelova pojetí příčiny je značně obsáhlé, proto se práce soustředí na Aristotelovo teoretické zpracování příčin ve *Fyzice II*. Prochází detailně dvěma stěžejními kapitolami (II, 3 a II, 7) a sleduje zejména rozdělení příčin do čtyř druhů. Nevynechává však ani tematiku modů příčin. Zabývá se rovněž důsledky pro práci přírodovědce, které vyplývají z rozdělení příčin do čtyř druhů. Aristotelés je totiž názoru, že přírodovědec musí dokazovat všechny příčiny, aby poznání bylo úplné. Práce se rovněž zabývá statusem příčin obecně a zkoumá jejich význam jako reálného, konstitutivního prvku skutečnosti, stejně tak, jako roli příčin jako vysvětlujícího prostředku. Mezi otázky související s vysvětlující funkcí příčiny patří mj. otázka, zda Aristotelova nauka o příčinách není pouze jazykovou analýzou. Dalším bodem je, na čem se Aristotelův výběr čtyř příčin zakládá. V kapitole, která je jádrem práce, jsou analyzovány jednotlivé příčiny ve vzájemných vztazích. Na analýze se ukazuje vzájemná podmíněnost jednotlivých příčin, která má demonstrovat, že jednotlivé příčiny tvoří jednotu. Proto je sledován ten jednotící aspekt, který se projevuje jednotou příčin nelátkové povahy. Účinná a účelová příčina tvoří jednotu s formální, protože tvoří aspekty formální přirozenosti. Jednotící aspekt příčin se nakonec projevuje jednotou příčin formální povahy, s látkovou příčinou v přirozené substanci, která stojí v základu Aristotelovy přírodovědy. Přirozená substance je ukázána jako jednotu, která potřebuje ke svému vzniku všechny příčiny a která je možným zdrojem pro samu nauku o příčinách. Aristotelovo pojetí příčiny je odlišné od pojetí příčiny některých vlivných filozofů novověku, proto chce tato práce Aristotelovo pojetí ukázat v jeho šíři a komplexnosti, a vymezit ho tak proti pojetím neinterpretujícím přírodní procesy teleologicky.